

UROCZYSTY KONCERT

W BAZYLICE NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA

W KRAKOWIE

w jezuickim Roku Jubileuszowym

2006



UROCZYSTY KONCERT

W BAZYLICE

NAJŚWIĘTSZEGO SERCA

PANA JEZUSA

W KRAKOWIE

dnia 22 kwietnia 2006 r. o godzinie 19.30

w jezuickim Roku Jubileuszowym 2006

z okazji

500.
rocznicy urodzin bł. Piotra Fabera



500.
rocznicy urodzin św. Franciszka Ksawerego



450.
rocznicy śmierci św. Ignacego Loyoli



KOMITET HONOROWY
OBCHODÓW
ROKU JUBILEUSZOWEGO
W POLSCE

ks. kard. Józef Glemp

ks. kard. Stanisław Dziwisz

ks. kard. Franciszek Macharski

ks. kard. Zenon Grocholewski

ks. kard. Andrzej Maria Deskur

ks. kard. Henryk Gulbinowicz

ks. kard. Adam Kozłowiecki

ks. kard. Stanisław Nagy

ks. abp Nuncjusz Józef Kowalczyk

ks. abp Marian Gołębiewski

o. gen. Peter-Hans Kolvenbach



Jako jezuici chcemy ten jubileusz przeżyć wraz z naszymi przyjaciółmi, którzy podobnie jak my, czerpią z duchowego bogactwa zgromadzonego przez wszystkie te lata istnienia i działalności Towarzystwa Jezusowego. Niech ten jubileuszowy rok stanie się dla nas wszystkich owocnym czasem refleksji, nie dla próżnego samozadowolenia, nie dla złudnej chwały, lecz ze względu na większą chwałę Boga i dla dobra bliźnich.

ks. dr Krzysztof Dyrek SJ
Przełożony Prowincji Polski Południowej
Towarzystwa Jezusowego



PIOTR FABER urodził się 13 IV 1506 roku w Villaret, w Sabaudii w diecezji genewskiej. W 1525 roku podczas studiów w Paryżu, spotkał Franciszka Ksawerego, a cztery lata później Ignacego Loyolę, któremu pomagał w nauce. Pod kierunkiem Ignacego odprawił *Ćwiczenia Duchowe*, z których Piotr wyszedł odmieniony z zamiarem poświęcenia się Bogu i Kościołowi w kapłaństwie. Cała trójka mieszkała razem i z tej ich przyjaźni, gdy później dołączyło jeszcze kilku innych studentów Sorbony, miał powstać nowy zakon. Piotr był mistykiem, który „rozmawiał” nie tylko ze świętymi w niebie, ale i z aniołami i ich wstawiennictwu powierzał wiele spraw. Był też pierwszym w zakonie jezuitów kapłanem i to on odprawił Mszę św., w czasie której przyjaciele ze studiów paryskich złożyli prywatne śluby i dali początek przysłemu zakonowi. To zdarzenie, które miało miejsce w 1534 roku, przeszło do historii jako śluby na Montmartre. Piotr pracował gorliwie w Italii, Niemczech, Hiszpanii, Portugalii, zawsze zaangażowany duszpastersko jako spowiednik i kierownik duchowy. Udzielał po mistrzowsku rekolekcji ignacjańskich. Swoją postawą dobroci i pracą wywarł wielki wpływ na wielu ludzi. Zmarł 1 VIII 1546 roku, gdy miał 40 lat. Został ogłoszony błogosławionym w 1872 roku. Nie pozostawił po sobie wielkiej spuścizny literackiej, jedynie nieliczne listy i dziennik duchowy. Zebrano je w *Memoriale*, w którym znajdujemy opisane jego życie i doświadczenia duchowe. Jego liturgiczne wspomnienie przypada w dniu 1 sierpnia.



Modlitwa bł. Piotra Fabera o wewnętrzną wolność

Błagam Cię, Boże, abys zabrał wszystko, co oddziela mnie od Ciebie i Ciebie ode mnie. Zabierz wszystko, co czyni mnie niegodnym Twego wejrzenia, panowania, skarcenia, Twoich słów i rozmowy, Twojej łaskawości i miłości. Odrzuć ode mnie wszelkie zło, które przeszkadza mi widzieć, słyszeć, smakować, dotykać i rozkoszować się Tobą, lękać się i myśleć o Tobie, poznawać, ufać, kochać i posiadać Ciebie, być świadom Twojej obecności, tak bardzo, jak to możliwe, cieszyć się Tobą. To wszystko, o co proszę dla siebie i usilnie pragnę otrzymać od Ciebie. Amen.



FRANCISZEK KSAWERY był Baskiem.

Urodził się 7 IV 1506 roku na zamku w Javier w księstwie Nawarry.

Pojechał na studia do Paryża w 1526 roku. Tam odbył rekolekcje pod kierunkiem Ignacego Loyoli i wyszedł z nich gruntownie odmieniony.

W 1541 roku jako kapłan jezuita wyruszył na wyprawę misyjną do Indii, gdzie ewangelizował Hindusów, a potem udał się do Malaki (na północ od dzisiejszego Singapuru) oraz na Moluki (między Celebesem a Nową Gwineą).

Zakładał stacje misyjne i ewangelizował przylądek Komoryn, Trawankor, Cejlon, wyspę Ambon. W 1549 roku dotarł do kraju „kwitnącej wiśni”, gdzie ochrzcił wielu Japończyków. Podobne sukcesy apostołskie osiągnął w Yamaguczi i na wyspie Ksiu-siu. Jego wielkim marzeniem była ewangelizacja Chin. Zmarł na wyspie Sancjan (Sanchoan) 3 XII 1552 roku u wybrzeży Chin, które pragnął pozyskać dla Chrystusa. Miał wtedy 46 lat.

Jego ciało spoczywa w Bazylice Dzieciątka Jezus w Goa w srebrnym relikwiarzu-trumnie. Kanonizowany został w 1622 roku. Jest patronem misji katolickich. Pozostawił po sobie wiele listów, które przetłumaczono na różne języki świata. Jest jednym z największych misjonarzy, jakich wydał Kościół katolicki. Nazwano go apostołem narodów na wzór św. Pawła.

Jego liturgiczne wspomnienie obchodzi się 3 grudnia.

Akt skruchy św. Franciszka

Mój Boże, kocham Cię ponad wszystkie rzeczy, a nienawidzę i nie cierpię całą swą duszą grzechów, którymi znieważyłem Cię, ponieważ są obraźliwe dla Ciebie, który jesteś najwyższym dobrem i wart jesteś, by być kochanym. Przyznaję, że powinienem Cię kochać miłością ponad wszystko, próbując udowodnić tę miłość do Ciebie. Uważam Cię za nieskończenie wspanialszego niż wszystko, co jest na świecie, nie ma znaczenia, jak piękne jest to i cenne. Dlatego stanowczo i nieodwołalnie postanawiam nigdy nie dać przyzwolenia na obrazę Ciebie, czy też aby uczynić cokolwiek, co mogłoby znieważać Twą nieskończoną dobroć lub wprowadzić mnie w niebezpieczeństwo utraty Twojej łaski, w której jestem całkowicie gotów wytrwać do ostatniego tchnienia. Amen.





IGNACY LOYOLA był Baskiem. Urodził się w 1491 roku.

Jego dworsko-rycerska kariera została nagle przerwana w wyniku ran odniesionych podczas walk hiszpańsko-francuskich w czasie obrony twierdzy Pampeluny w 1521 roku. Podczas rekonwalescencji doznał łaski nawrócenia pod wpływem lektury dwóch pobożnych książek. Potem, przebywając samotnie przez 11 miesięcy w grocie koło Manresy, zrozumiał wiele z dynamiki prowadzenia człowieka przez Boga. Bogactwo swego duchowego doświadczenia spisał w słynnej książeczce *Ćwiczeń Duchowych*.

W Paryżu pozyskał grupę przyjaciół w Panu, z której to powstał załóżek przyszłego Towarzystwa Jezusowego. Zdążając do Wiecznego Miasta, przeżył wizję mistyczną w La Storta. Chrystus obarczony krzyżem w tej wizji umocnił go w zamiarze założenia zakonu, który powstał 27 IX 1540 roku. Był pierwszym przełożonym nowej wspólnoty zakonnej. Napisał Konstytucje dla jezuitów. Umarł w Rzymie 31 VII 1556 roku. Pozostawił po sobie około siedmiu tysięcy listów i chyba najbardziej znaną książeczkę *Ćwiczeń Duchowych*. Został kanonizowany w 1622 roku. Jest patronem rekolekcji. Jego liturgiczne wspomnienie obchodzi się 31 lipca.



Modlitwa św. Ignacego

Zabierz, Panie, i przyjmij całą moją wolność,

pamięć moją, mój rozum i całą moją wolę,

wszystko, co mam i co posiadam.

Ty mi to, Panie, dałeś, Tobie to zwracam.

Wszystko jest Twoje.

Rozporządzaj tym według Twojej woli.

Daj mi tylko miłość Twoją i łaskę,

a to mi wystarczy.



Grzegorz Gerwazy Gorczycki

(ok. 1665 – 1734)



COMPLETORIUM

1. *Cum invocarem*
2. *In te, Domine, speravi*
3. *Qui habitat in adiutorio*
4. *Ecce nunc benedicite*
5. *Te lucis ante terminum*
6. *In manus tuas*
7. *Nunc dimittis*

GRZEGORZ GERWAZY GORCZYCKI (Gorczyca), ksiądz katolicki, polski kompozytor i kapelmistrz katedralny. Urodził się około 1665 roku w Bytomiu. Komponował muzykę religijną: msze, motety *a capella*, koncerty, kantaty. Kulturował tradycyjną polifonię wokalną w stylu renesansowym oraz muzykę koncertującą w stylu barokowym. Jego twórczość, która została odkryta dopiero po II wojnie światowej, właściwie zachwyca barokowym splendorem, blaskiem i kapitalnymi pomysłami kolorystycznymi. Gorczycki był znakomitą kontrapunkciwą, piszącym freski chórálne, ubogacone świetnie brzmiącymi partiami orkiestry. Szczególnie dbał o czystość stylu muzyki kościelnej.

Grzegorz Gorczycki należał do najwybitniejszych ludzi swojej epoki. Były to czasy panowania Augusta II Sasa, okres wojny północnej z Karolem XII Szwedzkim, czas narastającej złowrogiej dominacji rosyjskiej. To czasy tragicznego Sejmu nie-mego, na którym pod naciskiem wojsk rosyjskich zapadły decyzje godzące w suwerenność Polski; czas zawiązanego przez ościenne mocarstwa tajnego traktatu „Trzech Czarnych Orłów”, zawartego w celu podtrzymania anarchii w Polsce. Nie były to czasy korzystne dla sztuki. Muzyka znalazła wtedy jedynie schronienie w katedrach i klasztorach. Mimo trudnej sytuacji Gorczycki znalazł doskonałe miejsce dla rozwoju swego niezwykłego talentu, otrzymał bowiem stanowisko kapelmistrza katedry na Wawelu. Był to zespół niegdyś królewski, a w XVII wieku mający wielu wybitnych kapelmistrzów, do których grona dołączył sam Gorczycki, należący do ostatnich wielkich indywidualności muzyki staropolskiej.

Gorczycki był starannie wykształconym człowiekiem renesansu, studiował w Wiedniu i Pradze, gdzie uzyskał doktorat z filozofii i sztuk wyzwolonych. W 1691 roku wstąpił do seminarium duchownego w Krakowie, a święcenia kapłańskie przyjął rok później, w 1692 roku. Wykładał poetykę i retorykę w Akademii Księża Misjonarzy w Chełmie i był też dyrygentem tamtejszej kapeli. W 1694 roku powrócił do Krakowa i został wikariuszem katedralnym oraz pierwszym penitencjarzem. W 1698 roku kapituła katedralna w Krakowie mianowała go kapelmistrzem kapeli katedry na Wawelu. W 1704 roku otrzymał godność kanonika Kolegiaty w Skalbmierzu, a około 1720 roku został proboszczem kościoła Bożego Miłosierdzia na Smoleńsku w Krakowie. Od 1728 roku był egzaminatorem w seminarium duchownym. Zmarł w Krakowie 30 kwietnia 1734 roku.

Spuścizna artystyczna Grzegorza Gorczyckiego liczy 45 kompozycji. W jego twórczości dominuje barokowy *stile antico*, wyrastający z tradycji renesansowej polifonii *a capella* i opierający się na chorale gregoriańskim, traktowanym tradycyjnie jako *cantus firmus* lub tematycznie.

Twórczość wokalna-instrumentalna Gorczyckiego obejmuje hymny stojące na pograniczu *stile antico* i *stile moderno*, a także wieloodcinkowe koncerty religijne, dla których technika koncertująca stanowi podstawową zasadę formatującą utworu. Różnorodność brzmienia i efekty kontrastu uzyskuje Gorczycki przez przeciwstawienie partii solowych partiom *tutti* i instrumentów oraz wykorzystywanie różnych faktur (homofoniczne i polifoniczne), co nadaje stylowi koncertującemu znamiona mistrzostwa.



Najsłynniejsze wydane dzieła wokalne Gorczyckiego:

Missa paschalis • *Missa „Rorate” II* • *Sepulto Domino* • *Tota pulchra es Maria* • *Alleluja* • *Ave Maria gratia plena I* • *Iudica me Deus* • *Gaude Maria Virgo* • *O sola magnarum urbium* • *Missa „Rorate” I* • *Ave Hierarchia* • *Ave Maris Stella* • *Ave Virgo speciosa* • *Sub tuum praesidium*

Najsłynniejsze wydane dzieła wokально-instrumentalne:

Illuxit sol • *Laetatus sum* • *Completorium* • *In virtute tua* • *Crudelis Herodes* • *Justus ut palma florebit* • *Os iusti meditabitur* • *Deus tuorum militum I* • *Jesu corona virginum* • *Tristes erant apostoli* • *Litaniae de Providentia divina*

Completorium zostało odkryte w 1961 w Rakowie Opatowskim przez Jana Węcowskiego i należy ono do najświetniejszych i najbardziej rozbudowanych dzieł Gorczyckiego.

Z formy wieczornego nabożeństwa – „Komplety” – Gorczycki opracował jedynie cztery psalmy, hymn, responsorium i kantyk Symeona, tworząc rodzaj monumentalnej siedmioczęściowej kantaty o wspaniale zaplanowanej dramaturgii.

Części: pierwsza (psalm 4 „*Cum invocarem*”) i **ostatnia** (kantyk „*Nunc dimittis*”) wyróżniają się bogatą obsadą, podniosłością i błyskotliwością, stanowiąc filary utworu.

Części: druga („*In Te Domine speravi*”, psalm 30) a zwłaszcza **szósta** („*In manus tuas*”) zawierają odcinki liryczne o zabarwieniu subiektywnym.

Części środkowe – czwarta i piąta – to ustępy chóralne, przy czym pierwszy („*Ecce nunc benedicite*”, psalm 133) prezentuje możliwości chóru w technice koncertującej, drugi zaś („*Te lucis ante terminum*”) nawiązuje do polifonii późnego renesansu, czyli *stile antico*.

Completorium posiada bogatą, odświętną obsadę (czworo solistów, czterogłosowy chór, orkiestra z trąbkami clarini), podkreślającą w pełen splendoru dźwiękowego sposób te części, które stanowią filar dramaturgii dzieła.

Ustawiczna zmienność obsady, przegrupowywanie głosów, dialogi solistów i *tutti*, kalejdoskopowe zmiany faktury – wszystko to stanowi o mistrzostwie stylu koncertującego Gorczyckiego. Widać w tej partyturze także świetny warsztat kontrpunktyczny i wielkie bogactwo figur retorycznych, podkreślających ważniejsze słowa tekstu liturgicznego.

Completorium w wielu momentach nasuwa skojarzenia z wielkimi ceremonialnymi motetami dworu francuskiego Ludwika XIV czy też każe myśleć o idiomie melodycznym i świetnej polifonii *antheims* Haendla. To dzieło wybitne, reprezentujące godnie polską muzykę renesansową.

Psalm (hebrajska pieśń religijna modlitewno-hymniczna)

Zbiór 150 psalmów wchodzi w skład Starego Testamentu. Są wśród nich hymny pochwalne, sławiące Boga, pieśni dziękczynne, pokutne, żałobne. Powstały w XI–III wieku przed Chrystusem. Tradycja biblijna przypisuje autorstwo wielu z nich królowi Dawidowi.

Grecki przekład psalmów powstał w III wieku przed Chrystusem, jako część tzw. *Septuaginty* – przekładu Starego Testamentu dokonanego w Aleksandrii. Tekst w języku łacińskim (przetłumaczony z hebrajskiego przez św. Hieronima w *Psalterium Gallicum* IV wieku) wszedł do *Wulgaty* – kanonicznej wersji Pisma Świętego, obowiązującej w Kościele katolickim.

W jednogłosowych śpiewach chrześcijańskich kontynuowano śpiew psalmów w tłumaczeniu łacińskim. Były one wykonywane podczas nabożeństw *Officium* (*jutrzni*, *nieszporów* i *completorium*) w technice antyfonalnej (przez dwa chóry, śpiewające przed recytacją psalmów i na jej zakończenie). Fragmenty psalmów mogły być wykonywane także solowo (*responsorium*).

W muzyce wielogłosowej średniowiecza i renesansu psalmy inspirowały wielu kompozytorów, znajdując wyraz m.in. w formie motetu. W XVI wieku pojawiły się psalterze, czyli wielogłosowe formy muzyczne, oparte na psalmach. W późniejszych okresach teksty psalmów były podstawą większych kompozycji wokально-instrumentalnych, jak chociażby siedmioczęściowa kantata *Completorium* Grzegorza Gorczyckiego.

PSALM 4

Cum invocarem (Kiedy wzywam)

Kiedy Cię wzywam, odpowiedz mi,
Boże, co sprawiedliwość mi wymierzasz.
Tyś mnie wydzwignął z utrapienia –
zmiłuj się nade mną i wysłuchaj moją modlitwę!
Mężowie, dokąd będziecie sercem ociążali?
Czemu kochacie marność i szukacie kłamstwa?
Wiedźcie, że Pan mi okazuje cudownie swą łaskę,
Pan mnie wysłuchuje, ilekroć Go wzywam.
Zadrżycie i nie grzeszcie,
rozważcie na swych łożach i zamilknijcie!
Złóżcie należne ofiary
i miejcie w Panu nadzieję!
Wielu powiada: <Któż nam ukáže szczęście?>
Wzniesź ponad nami, o Panie, światłość Twojego oblicza!
Wlałeś w moje serce więcej radości
niż w czasie obfitego plonu pszenicy i młodego wina.
Gdy się położę, zasypiam spokojnie,
bo Ty sam jeden, Panie,
pozwalasz mi mieszkać bezpiecznie.
Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu.
Jak była na początku, teraz i zawsze
i na wieki wieków. Amen.



Cum invocarem (Psalmus 4)

Cum invocarem exaudivit me Deus iustitiae meae:
in tribulatione dilatasti mihi.

Miserere mei, exaudi orationem meam.

Filii hominum usque quo gravi corde,
ut quid diligitis vanitatem, et quaeritis mendacium?

Et scitote quoniam mirificavit Dominus sanctum suum
Dominus exaudiet me cum clamavero ad eum.

Irascimini et nolite peccare: quae dicitis in cordibus vestris,
in cubilibus vestris compungimini.

Sacrificate sacrificium iustitiae, et sperate in Domino.
Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona?

Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine:
dedisti laetitiam in corde meo.

A fructu frumenti, vini, et olei sui, multiplicati sunt.

In pace in idipsum, dormiam et requiescam:

Quoniam tu, Domine, singulariter in spe constituisti me.

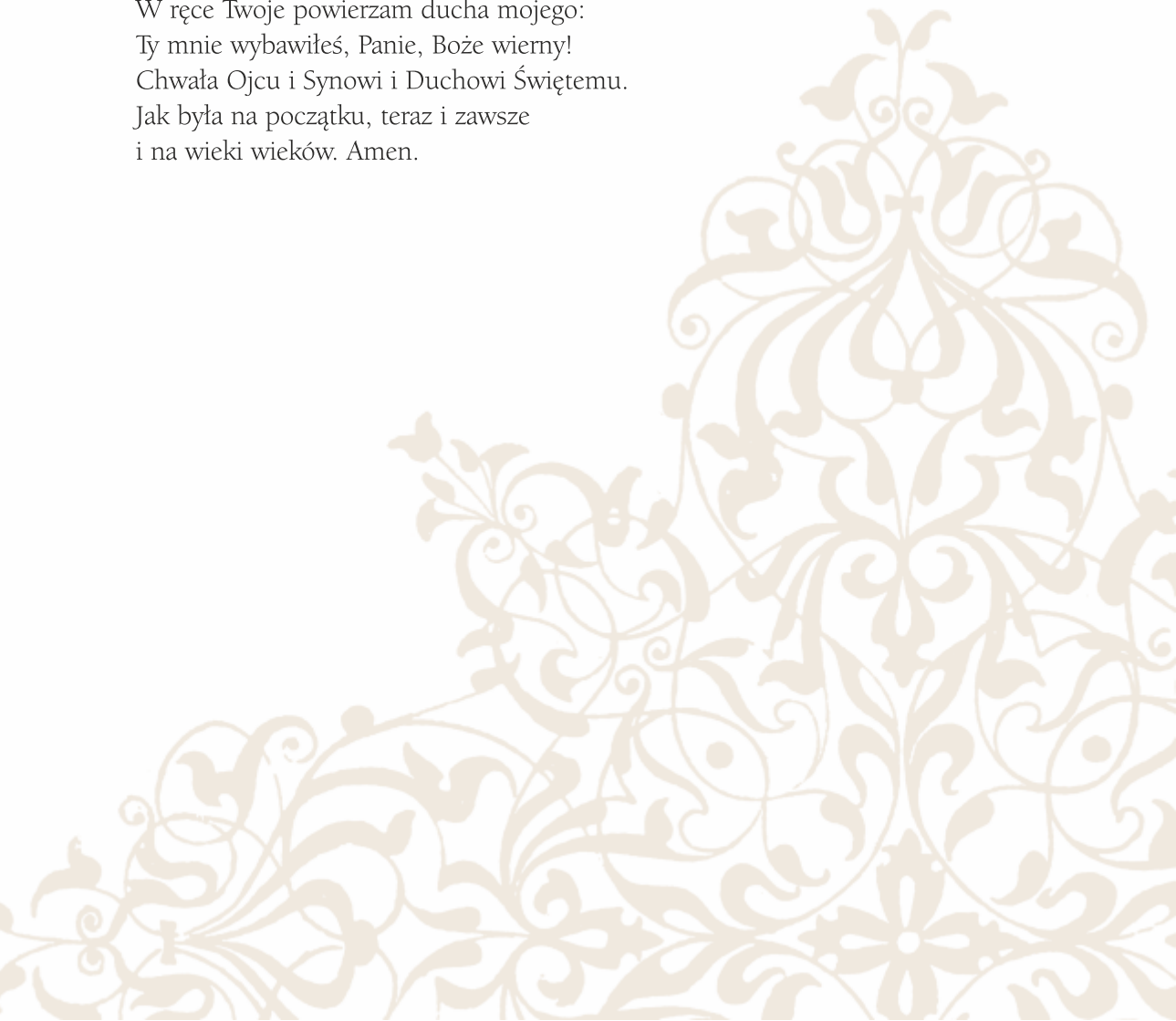
Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.



PSALM (31/30)

Błaganie w ucisku i dziękczynienie

Panie, do Ciebie się uciekam,
niech nigdy nie doznam zawodu;
wybaw mnie w Twojej sprawiedliwości!
Skłoń ku mnie ucho,
pośpiesz, aby mnie ocalić.
Bądź dla mnie skałą mocną,
warownią, aby mnie ocalić.
Ty bowiem jesteś dla mnie skałą i twierdzą;
przez wzgląd na imię Twoje kieruj mną i prowadź mnie!
Wydobądź mnie z sieci zastawionej na mnie,
bo Ty jesteś moją ucieczką.
W ręce Twoje powierzam ducha mego:
Ty mnie wybawiłeś, Panie, Boże wierny!
Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu.
Jak była na początku, teraz i zawsze
i na wieki wieków. Amen.



In te, Domine, speravi (Psalmus 31/30)

In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum.
In iustitia tua libera me.

Inclina ad me aurem tuam, accelera ut eruas me.

Esto mihi in Deum protectorem, et in domum refugii,
ut salvum me facias.

Quoniam fortitudo mea et refugium meum es tu:
et propter nomen tuum deduces me et enutries me.

Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi:
quoniam tu es protector meus.

In manus tuas commendo spiritum meum:
redemisti me, Domine, Deus veritatis.

Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.



PSALM 91/90 – Kto przebywa

Kto przebywa w pieczy Najwyższego
i w cieniu Wszechmocnego mieszka,
mówi do Pana: <Ucieczko moja i Twierdzo,
mój Boże, któremu ufam> .

Bo On sam cię wyzwoli
z sidła myśliwego
i od zgubnego słowa.

Okryje cię swymi piórami
i schronisz się pod Jego skrzydła:
Jego wierność to puklerz i tarcza.

W nocy nie ulęknieś się strachu
ani za dnia – lecącej strzały,
ani zarazy, co idzie w mroku,
ni moru, co niszczy w południe.

Choć tysiąc padnie u twego boku,
a dziesięć tysięcy po twojej prawicy:
ciebie to nie spotka.

Ty ujrzysz na własne oczy:
będziesz widział odpłatę daną grzesznikom.

Albowiem Pan jest twoją ucieczką,
jako obrońcę wzięłeś sobie Najwyższego.

Niedola nie przystąpi do ciebie,
a cios nie spotka twójego namiotu,
bo swoim aniołom dał rozkaz o tobie,
aby cię strzegli na wszystkich twych drogach.

Na rękach będą cię nosili,
abyś nie uraził swej stopy o kamień.

Będziesz stąpał po wężach i żmijach,
a lwa i smoka będziesz mógł podeptać.

Ja go wybawię, bo przylgnął do Mnie;
osłonię go, bo uznał moje imię.

Będzie Mnie wzywał, a Ja go wysłucham
i będę z nim w utrapieniu,
wyzwolę go i sławą obdarzę.

Nasycę go długim życiem
i ukazę mu moje zbawienie.

Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu.

Jak była na początku, teraz i zawsze
i na wieki wieków. Amen.

Qui habitat (Psalmus 91/90)

Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur.

Dicet Domino: Susceptor meus es tu, et refugium meum: Deus meus, sperabo in eum,

Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium, et a verbo aspero.

Scapulis suis obumbravit tibi: et sub pennis eius sperabis.

Scuto circumdabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno.

A sagitta volante in die, a negotio perambulante in tenebris:
ab incursu et demonio meridiano.

Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis:
ad te autem non appropinquabit.

Verum tamen oculis tuis considerabis: et retributionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es, Domine, spes mea: Altissimum posuisti refugium tuum.

Non accedet ad te malum: et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Quoniam Angelis suis mandavit de te: ut custodiant te in omnibus viis tuis.

In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem et basiliscum ambulabis: et conculcabis leonem et draconem.

Quoniam in me speravit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.

Clamabit ad me, et ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione:
eripiam eum et glorificabo eum.

Longitudine dierum replebo eum: et ostendam illi salutarem meum.

Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

PSALM 134/133 – Oto błogosławcie Pana

Oto błogosławcie Pana,
wszyscy słudzy Pańscy,
którzy trwacie nocami w domu Pańskim.
Wzniescie ręce wasze ku Miejsu Świętemu
i błogosławcie Pana!
Niechaj cię Pan błogosławi z Syjonu,
Ten, który uczynił niebo i ziemię!
Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu.
Jak była na początku, teraz i zawsze
i na wieki wieków. Amen.

Hymn: Te lucis ante terminum

Nim kres nadejdzie jasności,
Błagamy, Stwórco wszechświata,
Byś nas otaczał opieką
I chronił w swojej dobroci.
O spraw to, Ojczy najlepszy,
Przez Syna Twego Chrystusa,
Co z Tobą w Duchu jedności
Króluje w blasku na wieki. Amen.

In manus tuas

W ręce Twoje, Panie,
Powierzam ducha mego.
Ty nas odkupiłeś, Panie, Boże wierny.
Powierzam ducha mego.
Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu.
W ręce Twoje, Panie,
Powierzam ducha mego.

Ecce nunc benedicite (Psalmus 134/133)

Ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini:

Qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri.

In noctibus extollite manus vestras in sancta, et benedicite Dominum.

Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit caelum et terram.

Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

Te lucis ante terminum (Hymnus)

Te lucis ante terminum,
rerum Creator poscimus
ut pro tua clementia,
sis praesul et custodia.

Praesta Pater piissime,
Patrique compar Unice,
cum Spiritu Paraclito,
regnans per omne saeculum. Amen.

In manus tuas

In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.
In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.

Redemisti nos, Domine, Deus veritatis.
Commendo spiritum meum.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.



Nunc dimittis (Canticum Simeonis, Lucae 2)

PIEŚŃ SYMEONA Łk 2

Teraz, o Panie, pozwól odejść swemu słudze w pokoju,
według słowa Twojego,

Bo moje oczy ujrzały Twoje zbawienie,
któreś przygotował wobec wszystkich narodów:

Światło na oświecenie pogan
i chwałę ludu Twego, Izraela.

Chwała Ojcu i Synowi,
i Duchowi Świętemu.

Jak była na początku, teraz i zawsze,
i na wieki wieków. Amen.



Nunc dimittis (Canticum Simeonis, Lucae 2)

Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace

Quia viderunt oculi mei salutare tuum:

Quod parasti ante faciem omnium populorum:

Lumen ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israël.

Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.





Wolfgang Amadeusz Mozart

(1756 – 1791)



MSZA KORONACYJNA
C-dur

1. *Kyrie*
2. *Gloria*
3. *Credo*
4. *Sanctus*
5. *Benedictus*
6. *Agnus Dei*

WOLFGANG AMADEUSZ MOZART

kompozytor austriacki, jeden z klasyków wiedeńskich. Komponował od 6. roku życia. Grał na klawikordzie, klawesynie, fortepianie, organach i skrzypcach. Koncertował na dworach cesarskich, królewskich i w salonach arystokracji w całej Europie; był koncertmistrzem kapeli arcybiskupa w Salzburgu; wyjeżdżał w tym czasie do Włoch, Wiednia, Pragi, Monachium, Mannheimu i Paryża. Od 1781 roku przebywał stale w Wiedniu. W 1787 roku został kompozytorem cesarskim. Twórczość Mozarta stanowi syntezę tradycji niemieckiej i włoskiej, a obejmuje wszystkie ważniejsze ówczesne formy muzyczne. Znany kompozytor XX wieku, Schönberg, powiedział o nim: „Obowiązującą muzyką w niebie jest Bach, ale jak aniołowie są sami, to grają sobie Mozarta”.

Utwory sakralne Mozarta

Muzykę sakralną Mozart komponował głównie w latach 1767-1780. Były to przede wszystkim kompozycje wokalne, choć nie można pominąć muzyki instrumentalnej, jak choćby siedemnastu sonat kościelnych na dwoje skrzypiec, kontrabas i organy. Napisał aż dziewiętnaście mszy, a wśród nich *Waisenhausmesse c-moll*, pewną liczbę dzieł należących do gatunku *missa brevis* (czyli msze krótkie), powstałych głównie w Salzburgu, i najlepiej znane: ***Mszę Koronacyjną***, ***Wielką Mszę c-moll*** i ***Requiem d-moll***.

Msza Koronacyjna została tak nazwana, ponieważ powstała dla uświetnienia dorocznych obchodów koronacji cudownego obrazu Matki Bożej w Maria-Plain niedaleko Salzburga w V niedzielę po Zielonych Świątach. Obraz ten został ukoronowany koroną poświęconą przez papieża Benedykta XIV w dniu 4 lipca 1751 roku.

Msza ta jest wspaniałym dziełem, pełnym młodzieńczego zapału. Kompozytor napisał jej partyturę dla czterech solistów i chóru, obojów, rogów, trąbek, altówek, wiolonczel i organów. Komponując tę Mszę, Mozart zastosował subtelne pomysły. Łagodne *Kyrie eleison* stanowi cudowny dialog między obojami a sopranem, altem i tenorem, który śpiewa partię solową. Wspaniałe *Gloria* z wyraźnym *Allegro con spirito* jest najdłuższą częścią Mszy.

Artysta skomponował *Credo* w formie rondo, które jest przykładem muzycznych zabiegów mających na celu syntezę kilku form, a w konsekwencji wytworzenie formy muzycznej znacznie bogatszej brzmieniowo. Najpełniej można to usłyszeć w części żałobnego *Crucifixus*. W tej części *Credo* skrzypce od początku do końca grają melodię głosem przytłumionym w ekspresyjnych modulacjach, podkreślających znaczenie słów: *Crucifixus etiam pro nobis*, w których wyraża się głębokie cierpienie Chrystusa. Dalsze partie *Credo*, a w szczególności słowa: *Et exspecto resurrectionem mortuorum* są wzmocnione przez instrumenty dęte. Uroczyste *Amen* jest skomponowane kontrapunktycznie. Majestatyczne *Sanctus* odznacza się pięknymi radosnymi splotami, które Mozart utkał wokół słów *Hossanna in excelsis*. *Benedictus* rozpoczyna się prostą, lekką i uroczą melodią pierwszych skrzypiec. W *Agnus Dei* Mozart jakby zapowiadał arię *Dove sono i bei momenti* w *Weselu Figara*. W partii *Dona nobis pacem* powraca motyw z *Kyrie*, dzięki czemu zakończenie Mszy sprawia wyjątkowo głębokie wrażenie.

We **Mszy Koronacyjnej** Mozart w sposób mistrzowski zwrócił się od muzyki konwencjonalnej w kierunku głębi i powagi sakralnej przy jednoczesnym zachowaniu jedności tej formy muzycznej. Często używał też elementów chorału gregoriańskiego, który spotykał się z surowymi kontrapunktami, a czasami także z elementami operowymi.





„CAPELLA CRACOVIENSIS”

została założona w roku 1970 przez Stanisława Gałońskiego. W jej skład wchodzi wybitni instrumentalści i śpiewacy. Zespół składa się z orkiestry kameralnej, zespołu madrygalistów, męskiego zespołu wokalnego (rorantystów) oraz samodzielnej grupy dętej. Całość tworzy zespół oratoryjno-kantatowy.

Repertuar zespołu rozciąga się od muzyki średniowiecznej do współczesnej. Aby wykonać muzykę dawną w jej autentycznym brzmieniu, muzycy używają instrumentów właściwych dla danej epoki. Poczesne miejsce zajmuje muzyka polska, bądź dawna, napisana w Krakowie (Mikołaj z Radomia, Krzysztof Borek, Mikołaj Gomółka, Grzegorz Gerwazy Gorczycki i inni), bądź współczesna (Zbigniew Bujarski, Krzysztof Meyer, Witold Lutosławski, Krzysztof Penderecki i inni).

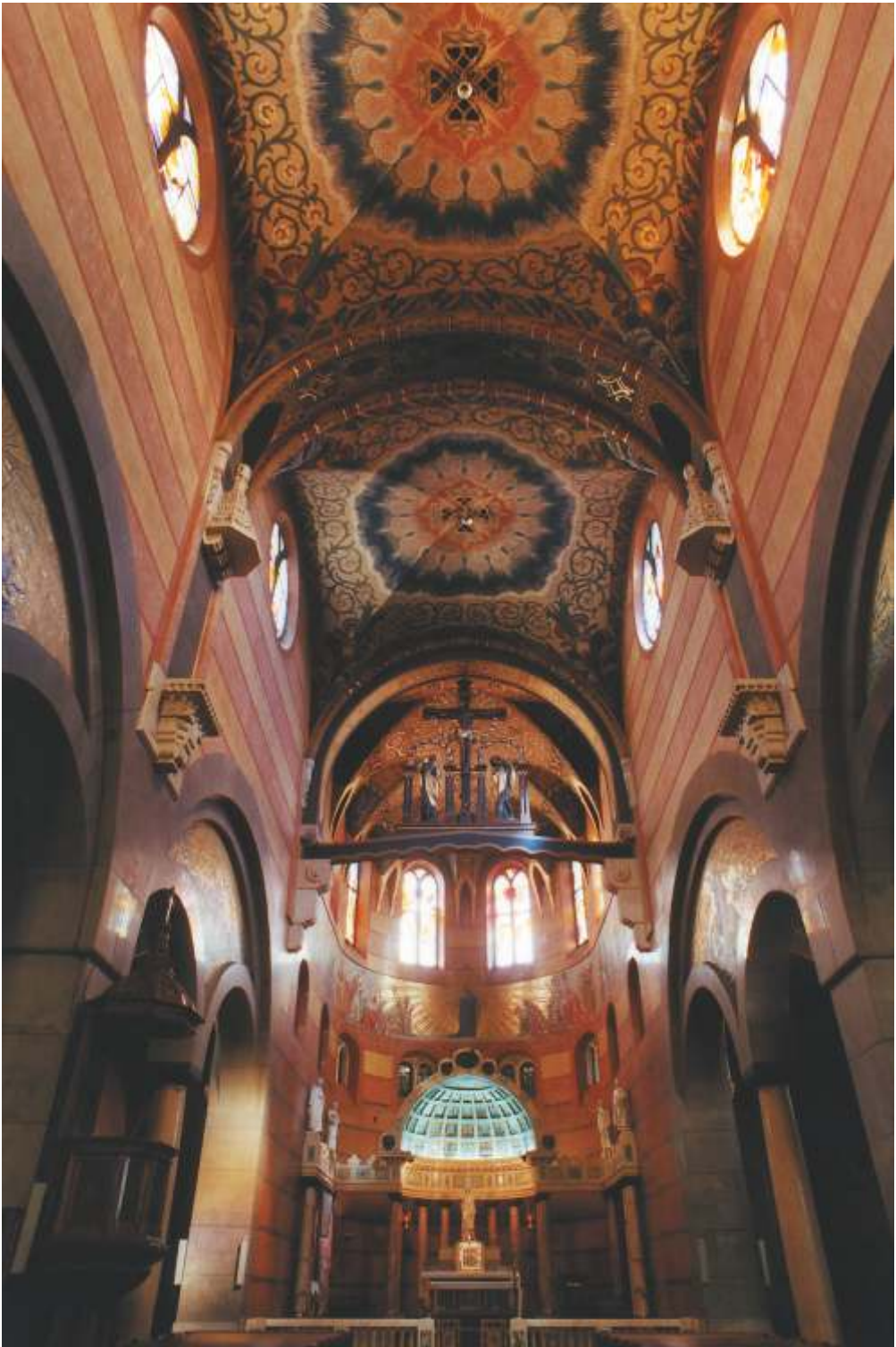
„CAPELLA CRACOVIENSIS” koncertowała w większości krajów Europy (łącznie z Watykanem, gdzie dała specjalny koncert dla Papieża Jana Pawła II i Kurii Rzymskiej), oraz w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Japonii, Korei Południowej i na Tajwanie. Dokonała wielu nagrań muzyki dawnej, klasycznej i współczesnej. Od 1976 roku Capella organizuje doroczny Międzynarodowy Festiwal „Muzyka w Starym Krakowie”.

W wykonywanych utworach wystąpią soliści:

Completorium: Jolanta Kowalska – *sopran*, Maria Seremet – *mezzosopran*,
Marcin Wasilewski-Kruk – *tenor*, Marcin Wolak – *bas*

Msza koronacyjna: Klaudia Romek – *sopran*,
Agnieszka Monasterska – *mezzosopran*, Marek Krzywoń – *tenor*,
Jacek Ozimkowski – *bas*

Zespół poprowadzi Maciej Tworek



BAZYLIKA NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA W KRAKOWIE

Monumentalna świątynia – jedno z najwybitniejszych dzieł wczesnego modernizmu w Polsce – powstała w latach 1909-1912, staraniem jezuitów, wg projektu Franciszka Mączyńskiego, dzięki ofiarości członków Apostolstwa Modlitwy i innych Polaków z kraju i z zagranicy. Prace wykończeniowe i ozdabianie wnętrza trwały długie lata. Zatrudniono przy nich wielu wybitnych artystów. W latach 1912-1914 brat zakonny Wojciech Pieczonka SJ pokrył ściany wewnętrzne polerowanym stiukiem, a w latach 1914-1918 wykonano polichromię sklepień wg projektu Jana Bukowskiego. Fryz mozaikowy do prezbiterium zaprojektował Piotr Stachiewicz. Kartony do innych mozaik przygotował w 1922 roku Leonard Stroynowski, a wystrój mozaikowy realizował przez kilka lat brat Wojciech Pieczonka. Konsekracja kościoła odbyła się w 1921 roku z udziałem 140 tys. wiernych. W 1960 roku papież Jan XXIII nadał kościołowi tytuł *bazyliki mniejszej*. Za zabytek została uznana w 1966 roku. W malowniczo uformowanej, modernistycznie uproszczonej bryle kościoła, występują twórczo przetworzone elementy historyzujące (romańsko-gotyckie i barokowe). We wnętrzu występuje wielostylowość, ale nie jest to eklektyzm ani historycyzm jednego stylu, lecz historycyzm „biologiczno-organiczny” budowli jak gdyby wielokrotnie przebudowywanej, o nawarstwieniach stylowych nie kopiowanych, lecz twórczo przetworzonych: neostarochrześcijańskich, neobizantyjskich, neoromańskich, neogotyckich, neobarokowych uzupełnionych częściowo dekoracją ceramiczną i detalem rzeźbiarskim: secesyjnym i modernistycznym.

Świątynia ma 52 metry długości i 18 metrów szerokości. Może pomieścić około 2 tys. osób. Wieża ma 68 m wysokości i jest jedną z najwyższych w Krakowie. Xawery Dunikowski wykonał w 1911 roku modele gipsowe rzeźb znajdujących się na frontonie wieży, a Karol Hukan odkuł w kamieniu figurę Chrystusa.



Boczne figury zostały odlane w ołowiu przez firmy F. Kopaczyńskiego i P. Seipa. Rzeźby te ustawiono w 1913 roku. *Adoracja Chrystusa* jest rzeźbą monumentalną, doskonale związaną z architekturą. Rzeźba ta jest największym dziełem religijnym Xawerego Dunikowskiego i należy do najwybitniejszych osiągnięć rzeźby polskiej na początku XX wieku.

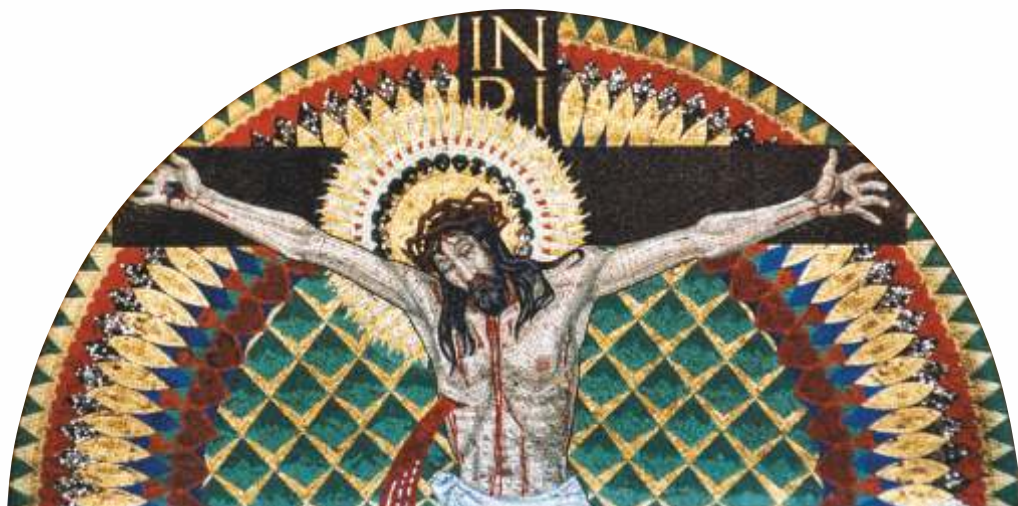
Posadzka w świątyni jest wykonana z marmuru włoskiego i naśladuje wzory z kościołów starochrześcijańskich. Ławki projektował Franciszek Mączyński, a Ignacy Sikora ozdobił je rzeźbionymi w drzewie ornamentami roślinnymi (96 różnych motywów).

W tęczycy znajdują się figury drewniane, umieszczone na belce poprzecznej. W centrum wielki krzyż, a obok niego Matka Boska i św. Jan. Są to figury trzy-metrowej wysokości, bogato polichromowane, wykonał je Jan Raszka w latach 1913-1917.

Ołtarz główny zbudowano w latach 1915-1920 w stylu włoskiego neorenesan-su. Otacza go szesnaście marmurowych kolumn, a na nich wspiera się koncha, pokryta z zewnątrz stiukiem. Jej wnętrze zdobią 44 kasetony z mozaikami wykonanymi przez brata Wojciecha Pieczonkę SJ wg projektu Jana Bukowskiego. Przedstawiają różne symbole ze Starego i Nowego Testamentu (np. krzak gorejący, baranek paschalny, ryba, gryf, pelikan i inne). Na samej górze, w półkolu, ukazany jest Duch Święty w postaci gołębic, rozdający siedem darów: mądrości, rozumu, rady, męstwa, umiejętności, pobożności, bojaźni Bożej.

Koncha ozdobiona jest z zewnątrz płaskorzeźbami w medalionach, ukazującymi Baranka Bożego oraz symbole ewangelistów: św. Mateusza – twarz człowieka, św. Marka – lew, św. Łukasza – wół, św. Jana – orzeł. Figury nad ołtarzem to święci jezuitów, od lewej: Andrzej Bobola, Ignacy Loyola, Franciszek Ksawery i Stanisław Kostka. Rzeźby te wykonał Karol Hukan w latach 1921-1923.

Wysoko na ścianie prezbiterium ciągnie się fryz mozaikowy, 30 m długi, ponad 2 m wysoki, przedstawiający hołd narodu polskiego Najśw. Sercu Pana Jezusa. Projektował go Piotr Stachiewicz w 1913 roku, a wykonała firma Angelo Gianese w Wenecji. Mozaikę przywieziono i umieszczono na ścianie w 1921 roku. Środek zajmuje stojąca postać Chrystusa w błękitnym płaszczu, otoczona złotymi promieniami. Po prawej stronie Chrystusa święci i błogosławieni Polacy, po lewej – przedstawiciele poszczególnych stanów. Pochód świętych prowadzi św. Stanisław, biskup i męczennik. Za nim klęczy św. Wojciech, trzymając w rękach krzyż i wiośło. Postać w czerwonym płaszczu z gronostajowym kołnierzem to św. Kazimierz królewicz. Za nim klęczy św. Jozafat Kuncewicz, biskup i męczennik. Obok, jakby wsparty na jego ramieniu, stoi bł. Wincenty Kadłubek, biskup krakowski, a potem cysters, autor „Kroniki polskiej”. Grupę klarysek prowadzi bł. Kinga, księżna krakowska, niosąca w rękach duży kryształ soli (legenda przypisuje jej odkrycie pokładów soli w Bochni). Obok niej dwie inne klaryski: bł. Salomea i bł. Jolanta, a między nimi św. Jadwiga, księżna śląska, trzymająca tacę z chlebem (znana była



z uczynków miłosierdzia). Grupie polskich jezuitów przewodzi św. Stanisław Kostka z laską wędrowca, która przypomina jego pieszą wędrówkę z Wiednia do Rzymu. Za nim męczennicy: św. Andrzej Bobola i św. Melchior Grodziecki z palmami w rękach. Dalej dominikanie: św. Jacek Odrowąż z monstrancją i figurą Matki Bożej, bł. Czesław, patron Wrocławia, oraz bł. Bronisława, norbertanka z klasztoru na Zwierzyńcu w Krakowie. Następną grupą to trzej wybitni kaznodzieje franciszkańscy z XV wieku: św. Jan z Dukli, bł. Szymon z Lipnicy i bł. Władysław z Gielniowa. Za nimi stoi profesor Akademii Krakowskiej, św. Jan Kanty, obejmujący ramieniem studenta Akademii. Nieco w głębi kłęczą pierwsi polscy pustelnicy i męczennicy, którzy ponieśli śmierć za wiarę na początku XI wieku, święci: Benedykt, Jan, Mateusz, Izaak i Krystyn. Ostatnia postać to bł. Jakub Strzebię, franciszkanin, arcybiskup halicki, doradca Władysława Jagiełły.

Po lewej stronie Chrystusa kłęczą: bł. królowa Jadwiga z królem Władysławem Jagiełłą, polska husaria, kard. Stanisław Hozjusz (sprowadził jezuitów do Polski), za nim stoją: hetman i kanclerz, ks. Piotr Skarga SJ, słynny kaznodzieja królewski i założyciel Bractwa Miłosierdzia, oraz grupa mieszczan. Dalej idą przedstawiciele ludu: chłop krakowski i góral, szarytka z sierotami, wreszcie żołnierze: ułan napoleoński, powstańcy z 1831 i 1863 roku, na końcu sybirak. Balustradę marmurową przed ołtarzem projektował Franciszek Mączyński.

Organy w Bazylice pochodzą z 1928 roku. Ich budowniczym jest firma Rieger Gebrüder z Jägerndorfu (obecnie Krnov w Czechach).

Obecne witraże w oknach prezbiterium oraz nad chórem projektował Jerzy Skąpski, a założono je w 1978 roku.

W świątyni znajduje się sarkofag z relikwią bł. o. Jana Bezyzma SJ (1850-1912), apostoła trędowatych. Nad trumienką palisandrową z kośćmi prawej ręki o. Bezyzma znajduje się wykonane z brązu przez Czesława Dźwigaja w 1994 roku popiersie Błogosławionego, podtrzymywane przez dwóch aniołów wyłaniających się z tła.

Bazylika wyróżnia się wśród kościołów krakowskich dziełami wybitnych artystów polskich z pierwszych trzydziestu lat XX wieku oraz szlachetnymi materiałami (marmury, granity, mozaiki, stiuki).



UCZCIE SIE ODEMNIEM.
ZEM JEST CICHY.



NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE O JEZUITACH



NAZWA

Towarzystwo Jezusowe – *Societas Jesu*

FORMA ŻYCIA

zakon apostolski na prawie papieskim

CHARYZMAT

praca apostolska na różnych polach, zwłaszcza szerzenie wiary i sprawiedliwości oraz praca tam, gdzie posyła papież i gdzie rzeczywistość stawia nowe wyzwania przed Kościołem

HASŁO

Ad maiorem Dei gloriam – Na większą chwałę Bożą

CHARAKTERYSTYCZNA CECHA

ślub posłuszeństwa papieżowi w sprawach misji

ZAŁOŻYCIEL

św. Ignacy Loyola

ZATWIERDZENIE ZAKONU

papież Paweł III w Rzymie 27 IX 1540 roku

OBECNI W POLSCE

od 1564 roku – sprowadzeni do Braniewa na Warmię
przez kard. Stanisława Hozjusza

POLSCY JEZUICI ŚWIĘCI I BŁOGOSŁAWIENI

św. Stanisław Kostka, św. Andrzej Bobola,

św. Melchior Grodziecki, bł. Jan Beyzym

SŁAWNI POLSCY JEZUICI

Piotr Skarga, Jakub Wujek, Grzegorz Piramowicz, Franciszek Bohomolec,

Adam Naruszewicz, Jan Paweł Woronicz, Kasper Druzbicki,

Maksymilian Ryłło, Marian Morawski, kard. Adam Kozłowiecki

LICZBA JEZUITÓW W ŚWIECIE W ROKU 2006

20 tysięcy

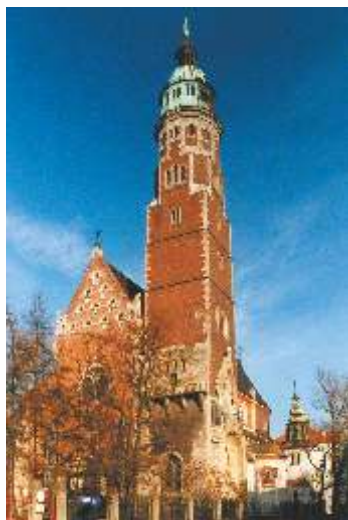
LICZBA JEZUITÓW W POLSCE W ROKU 2006

680

CECHA CHARAKTERYSTYCZNA DUCHOWOŚCI

szukanie, znajdowanie, miłowanie Boga i Jego woli we wszystkim,

kontemplatywność w działaniu



BAZYLIKA NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA

ul. Mikołaja Kopernika 26 • 31-501 Kraków

tel. (+48) 012 62 93 300 • fax (+48) 012 42 92 095

www.jezuici.pl/bazylika/

